

γον αὐτῶν εἶναι χρησιμώτατον, διότι συντελοῦσιν εἰς τὴν δημόσιον ἀσφάλειαν, ἐπιτρέποντες εἰς τοὺς πολίτας νὰ ἐργάζωνται ἀφόβως καὶ ἀπερισπάστως εἰς τὴν παραγωγὴν. Τὰ ταχυδρομεία μάλιστα καὶ οἱ τηλεγράφοι συντελοῦσιν ἀμέσως εἰς τὴν παραγωγὴν.

Λοιπὸν καὶ οἱ ὑπάλληλοι εἶναι ἐργάται, ὡς καὶ οἱ βιομήχανοι, οἱ γεωργοὶ, οἱ ἔμποροι, οἱ καλλιτέχναι, οἱ σοφοί, καὶ τέλος πάντες ὅσοι χρησιμοποιοῦσι τὴν δεξιότητά αὐτῶν, τὴν εὐφυίαν καὶ τὴν περιουσίαν ἐπ' ἀγαθῶ τῶν κοινῶν.

Ἐρ.-Ποῖον εἶναι τὸ ἐπιφρονώτερον τῶν ἐπαγγελημάτων, ὅσα ἀπηρτίθησας;

Ἄπ.-Οὐδὲν ὑπερέχει τοῦ ἄλλου. Ὁ πολίτης πρέπει νὰ ἐκλέγῃ τὸ συμφωνώτερον πρὸς τὴν κλίσιν, τὰ μέσα καὶ τὴν ἰκανότητα αὐτοῦ. Μετερχόμενός τις καὶ τὸ ὑψηλότατον καὶ τὸ ταπεινότατον ἐπάγγελμα ἐν συνειδήσει, πρέπει νὰ νομίζῃ ἑαυτὸν ὁμοίως χρήσιμον εἰς τὴν Πατρίδα καὶ νὰ ὑπερφηανεύηται ὡς καὶ πᾶς ἄλλος πολίτης.

Ἐρ.-Τί φρονεῖς περὶ ἐκείνων, οἵτινες, ἀκμαίως ἔχοντες τὰς δυνάμεις, ἐγκαταλείπουσιν ἄλλα βιοποριστικά ἔργα, ἐπαιτοῦντες παρ' ἀξίαν εὐτελεῖς καὶ προσκαιροὺς δημοσίας θέσεις;

Ἄπ.-Ὅτι ἀδικοῦσι καὶ ἑαυτοὺς καὶ τὴν Πολιτείαν. Ὅσον ἐντιμος καὶ ἂν ᾖναι ἡ θέσις τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου, ἀποβάλλει τὴν ἀξίαν τῆς, ὅταν δὲν δίδεται ὡς βραβεῖον ἰκανότητος καὶ νοημοσύνης, ἀλλ' εἰς ἀνθρώπους, οἵτινες, καὶ τοὶ μὴ ἔχοντες τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα, ἐπιβάλλονται διὰ χαμερπῶν παρακλήσεων, ἢ ἀναξιοπρεπῶν ὑπηρεσιῶν. Οἱ τοιοῦτοι ὑπάλληλοι πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς ὀκνηροὶ τρεφόμενοι ὑπὸ τοῦ κράτους, καὶ νὰ περιφρονῶνται ὡς καταστροφεῖς τῶν δημοσίων συμφερόντων. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ γίνονται καὶ θύματα τῆς ἰδίας αὐτῶν ἀβελτηρίας, διότι παραγκωνίζονται ὑπὸ ἄλλων ἐπιτηδειοτέρων καὶ ῥίπτονται πάμπτωχοι εἰς τοὺς δρόμους, ὅταν δὲν ᾖναι πλέον καιρὸς νὰ πορισθῶσι δι' ἄλλου ἐντίμου ἐπαγγέλματος τὸν ἄρτον των.

Ἐρ.-Ποῖα αἰσθήματα πρέπει νὰ τρέφωσι πρὸς ἀλλήλας αἱ διάφοροι τάξεις τῶν ἐργατῶν;

Ἄπ.-Αἰσθήματα ὅλως ἀδελφικὰ καὶ εἰλικρινῆ. Ὅσοις ἡ τύχη, ἡ περιουσία, ἢ ἡ ἰκανότης των ἀνεβίβασαν εἰς τὴν διεύθυνσιν, πρέπει νὰ θεωρῶσι τοὺς ὑποδεεστέρους των ὡς ἀδελφοὺς συνεργαζομένους μετ' αὐτῶν πρὸς ὄφελος τῆς Πατρίδος. Δὲν πρέπει νὰ καταχρῶνται τὴν ὑπεροχὴν αὐτῶν, ἀμείβοντες ἀνεπαρκῶς τοὺς ὑφισταμένους, ἢ ἐπιβάλλοντες αὐτοῖς ὄρους ἐξευτελιζοντας τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ πολίτου. Ἄφ' ἑτέρου δὲ, οἱ ὑποδεεστέροι πρέπει νὰ ἔχωσι πρὸς τοὺς ἀνωτέρους των εἰδὸς τι σεβασμοῦ, ἀναλογιζόμενοι ὅτι τὰ πλεονεκτήματα τῶν προϊσταμένων των συνεπάγονται καὶ ἀνάλογον εὐθύνην. Πρέπει δὲ νὰ μὴ ᾖναι ὑπερβολικοὶ εἰς τὰς περὶ μισθοῦ ἀξιῶ-

σεις των, διότι ὅταν ἡ δαπάνη τῆς παραγωγῆς ὑπερβῇ ὑδιὰ τινα καὶ ἀδίκηση ἢ τιμὴ τοῦ προϊόντος, ἐλαττοῦται ἡ κατανάλωσις καὶ ὡς ἐκ τούτου οἱ περισσεύοντες ἐργάται καταδικάζονται εἰς ἀργίαν.

^{Ἐπιτετα συνέχεια.}

ΠΩΣ ΤΡΕΦΟΜΕΘΑ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΕΜΠΤΗ

Οἱ ὀδόντες.

Συνέχεια ἰδί σελ. 51.

Βλέπεις, ἐξ ὧν σοῦ εἶπα εἰς τὴν τελευταίαν μου ἐπιστολήν, ὅτι δὲν πρέπει, ὅταν τρώγωμεν, νὰ συλλογιζώμεθα μόνον γλυκύσματα, ἀλλὰ νὰ φροντίζωμεν ὀλίγον καὶ διὰ τὸ ταλαίπωρον αἷμα, τὸ ὁποῖον ἔχει τόσας πολλὰς ἐργασίας νὰ ἐκτελέσῃ, καὶ δὲν ἠμπορεῖ βεβαίως νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν πολυαριθμῶν ἐργατῶν του, ἂν ἡμεῖς δὲν τοῦ χορηγοῦμεν ἄλλην προμήθειαν, παρὰ σακχαρωτὰ μόνον καὶ γλυκύσματα.

Διὰ τοῦτο δὲ, ὅταν κάθησαι εἰς τὴν τράπεζαν, μὴ ἀφίνῃς τὸ βραστὸν σου καὶ τρέχῃς εἰς τὰ ὀπωρικὰ, διότι μὲ ὀπωρικὰ μόνον δὲν κατασκευάζεται οὔτε αἷμα οὔτε σῶμα, καθὼς ἐπίσης δὲν κατασκευάζεται οἰκία μὲ μικρὰ καλάμια καὶ μὲ τεμάχια χάρτου.

Ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα σοῦ παραγγέλλει ἡ μήτηρ σου νὰ τρώγῃς, περιέχουσιν ἀκριβῶς ὅ,τι ἀναγκαῖσι εἰς τὸ αἷμά σου· αὐτὰ δὲ τὰ πράγματα τὰ εἶχον μάθει ἐκ πείρας οἱ ἄνθρωποι πρὶν τὰ διδαχθῶσι. Σὺ τώρα τὰ ἔμαθες, καὶ δὲν πιστεύω πλέον ἄλλοτε νὰ φωνάζῃς εἰς τὸ τραπέζι καὶ νὰ ζητῇς γλυκύσματα, ὅταν ἡ μήτηρ σου σοῦ λέγῃ νὰ φάγῃς κρέας.

Βλέπεις, πόσον εὐμορφον πρᾶγμα εἶνε νὰ γνωρίζῃ τις τὸν ἑαυτόν του, καὶ νὰ μανθάνῃ τί γίνεταί ἐντός του; Ἐκτός τῶν ἄλλων ὑπακούει μὲ πολὺ περισσοτέραν εὐκολίαν καὶ εὐχαρίστησιν, καὶ τὸ καθῆκον ἐπιβάλλεται οὕτως εἰπεῖν μόνον του.

Πρὸ δύο χιλιάδων τριακοσίων περίπου ἐτῶν εἰς τῶν μεγαλειτέρων ἀνθρώπων τοῦ κόσμου, ὁ Σωκράτης, εἶπε τὰς δύο αὐτὰς λέξεις: *Γνώθι σαυτόν*, τουτέστι *μάθε τὸν ἑαυτόν σου*. Ἐννοεῖς δὲ πόσον εὐχάριστον εἶνε νὰ μανθάνῃ τις τὸν ἑαυτόν του, ἀφοῦ αἰσθάνεσαι ἤδη εὐχαρίστησιν, — εἶμαι βέβαιος, — ἀπὸ τὰ ὀλίγα πράγματα, ὅσα ἔμαθες μέχρι τούδε. Ἡ εὐχαρίστησις αὐτὴ μ' ἐνθαρρύνει νὰ προχωρήσω, καὶ νὰ σὲ διδάξω πολλὰ ἀκόμη ἄλλα πράγματα, πλεονεργα.

Ἄς ἐπανέλθωμεν τώρα εἰς τοὺς ὀδόντας, τοὺς ὁποίους ἀρκετὰ ἐλησημονήσαμεν.

Τὸ καθῆκόν των εἶνε, καθὼς σοῦ εἶπα, νὰ ἐτοιμάζου, τουτέστι νὰ *συγυρίζου*, καθὼς λέγομεν, τοὺς εἰσερχομένους εἰς τὸ στόμα* τὸ συγύρισμα ὅμως αὐτὸ εἶνε πολὺ περίεργον, διότι δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο, παρὰ *κόψιμον* καὶ *λιάνι*

σμα. Διὰ νὰ κάμνουν δὲ καλλίτερα τὸ ἔργον των, οἱ ὀδόντες ἐμοίρασαν τὴν ἐργασίαν. Ἄλλοι κόπτουν, ἄλλοι σχίζουσι καὶ ἄλλοι τρίβουν.

Οἱ πρῶτοι εἶνε οἱ ἴσοι ἐκεῖνοι καὶ ἐπίπεδοι ὀδόντες, τοὺς ὁποίους ἔχομεν ἐμπρὸς εἰς τὸ στόμα μας, ὑποκάτω τῆς βίνος. Εἶνε κοπτεροὶ εἰς τὰ ἄκρα των ὡς μαχαίρια, καὶ διὰ τοῦτο ὀνομάζονται *τομείς*, δηλαδὴ κοπίδες, ἀπὸ τὸ βῆμα *τέμνω*, τὸ ὁποῖον θὰ εἴπῃ: κόπτω. Μ' αὐτοὺς δαγκάνομεν τὸν ἄρτον, τὰ μῆλα καὶ ἄλλα πράγματα, ὡσάκις πρόκειται νὰ κόψωμεν μόνον· μ' αὐτοὺς δὲ ἐπίσης πολλὰ ὀκνηρὰ κοράσια κόπτουν τὴν κλωστήν, ὡσάκις βαρύνονται νὰ ζητήσουν τὸ ψαλιδιὸν των· καὶ κάμνουν πολὺ κακὰ, διότι τοιουτοτρόπως οἱ ὀδόντες φθείρονται καὶ χαλοῦν, ἀφοῦ δὲ χαλάσουν, δὲν φυτρῶνουν οὔτε ἀυξάνουν πλέον, καθὼς θὰ ἰδῶμεν ἀργότερα.

Οἱ δεῦτεροι εἶνε οἱ μικροὶ ἐκεῖνοι σουβλεροὶ ὀδόντες, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκονται εὐθὺς μετὰ τοὺς τομείς εἰς τὴν ἐπάνω καὶ τὴν κάτω σιαγόνα, δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ. Βάλε τὸ δάκτυλόν σου, καὶ θὰ τοὺς ἐνόησῃς εὐθὺς ἀπὸ τὴν μύτην των. Ἄν οἱ πρῶτοι ὀδόντες εἶνε τὰ μαχαίρια, οὕτως εἴπειν, τοῦ στόματός μας, αὐτοὶ εἶνε τὰ περόνια· τρυποῦν δὲ ὅτι πρόκειται νὰ σχίσωμεν, καὶ ὀνομάζονται *κυνόδοτες*, ἢ καθὼς λέγει ὁ λαὸς *σκυλόδοτα*, διότι μὲ τοὺς ὀδόντας αὐτοὺς ὁ σκύλος σχίζει τὸ κρέας. Δὲν ἤξεύρω διατὶ ὀνομάσθησαν τοιουτοτρόπως, ἀφοῦ ὄχι μόνον ὁ σκύλος, ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ ζῶα ὅσα τρώγουσι κρέας ἔχουν ὁμοίους, καὶ πολὺ μεγαλύτερους μάλιστα· ἀλλ' ἀφοῦ ἡ ὀνομασία ὑπάρχει, δὲν ἠμποροῦμεν βέβαια ἡμεῖς νὰ τὴν ἀλλάξωμεν.

Οἱ τελευταῖοι ὀδόντες, οἵτινες εὐρίσκονται εἰς τὸ βάθος τοῦ στόματος, ὀνομάσθησαν *μυλίται* ἢ *μυλόδοτες*, ἀπὸ τὴν λέξιν *μῦλος*· λέγονται δὲ κοινῶς *τραπεζίται*, διότι ὁμοιάζουν πραγματικῶς μὲ τράπεζαν. Ἡ ὀνομασία ὅμως *μυλίται* εἶνε ἐκφραστικωτέρα, καθότι ἀληθῶς οἱ ὀδόντες αὐτοὶ ἀλέθουν, ὅπως αἱ *μυλόπετραι*· ἡ ἐπιφάνειά των εἶνε ἐπίπεδος, τετράγωνος, μὲ μικρὰς τινὰς ἀνωμαλίας, τὰς ὁποίας δύνασαι νὰ αἰσθανθῆς, ἂν τοὺς ἐξετάσῃς μὲ τὸν δάκτυλόν σου. Εἶνε δὲ οἱ ὀδόντες αὐτοὶ οἱ μεγαλύτεροι καὶ δυνατότεροι τῶν ὀδόντων μας, καὶ μ' αὐτοὺς ἐπιχειροῦμεν πολλάκις νὰ σπάσωμεν τὰ καρύδια, ὡσάκις δὲν συλλογιζώμεθα ὅτι κινδυνεύομεν τοιουτοτρόπως νὰ σπάσωμεν τοὺς ὀδόντας μας.

Εἶμαι δὲ βέβαιος, — ἐπειδὴ ἤλθε λόγος, — ὅτι δὲν ἤξεύρεις, διατὶ θέτομεν πάντοτε μεταξὺ τῶν *τραπεζιτῶν* ὅσα κληρὰ πράγματα θέλομεν νὰ θρᾶσώμεν, οὐδέποτε δὲ μεταξὺ τῶν *τομέων* ἢ *ἐμπροσθίων ὀδόντων*. Ὅλοι τὸ κάμνουν, μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἀμφιβάλλω ὅμως, ἂν καὶ ἀπὸ τοὺς μεγάλους ἀκόμη ἤξεύρουν πολλοὶ τὸν λόγον.

Ἐγὼ θὰ σοῦ εἴπω τὸ διατὶ, ἀφοῦ μοῦ εἴπῃς πρῶτον καὶ σὺ, διατὶ μίαν ἄκραν τῆς κλωστής σου τὴν κόπτεις μὲ τὴν ἄκραν τοῦ ψαλιδίου σου, ἐνῶ τὰ χονδρὰ καὶ κάπως σκληρότερα πράγματα τὰ θέτεις εἰς τὸ βάθος, εἰς τὴν ρίζαν αὐτὴν τοῦ ψαλιδίου.

Ἄν δὲν ἦσο μικρὰ κόρη, καὶ σοῦ παρέδιδά φουσκὴν, θὰ εἶχα λαμπρὰν ἀφορμὴν νὰ σοῦ ἐξηγήσω τὴν *θεωρίαν τοῦ μοχλοῦ*. Ἄλλ' εἶμαι βέβαιος, ὅτι καὶ αἱ λέξεις αὐταὶ σὲ τρομάζουν. Θὰ προσπαθῆσω λοιπὸν νὰ σοῦ ἐξηγήσω τὸ πρᾶγμα κάπως ἀλλέως.

Φαντάσου ἐν ἄλογον, τὸ ὁποῖον σύρει ἐν βαρῷ ἀμάξιον. Ἄν τοῦ εἴπῃς νὰ τρέξῃ γρηγορότερα, θὰ σοῦ ἀπαντήσῃ βεβαίως: «Μάλιστα, εὐχαρίστως, ἀλλὰ δὲς με ἄμαξαν ἐλαφροτέραν.»

Φαντάσου δὲ ἐν ἄλλο, τὸ ὁποῖον σύρει δρομαίως ἐλαφρὰν δίτροχον ἄμαξαν τοῦ περιπάτου· ἂν τοῦ εἴπῃς νὰ σύρῃ κανὲν βαρὺ φορτηγὸν ἀμάξιον, θὰ σοῦ ἀπαντήσῃ ἀναμφιβόλως: «Μάλιστα, ἀλλὰ θὰ πηγαίνω σιγά.»

Καθὼς βλέπεις λοιπὸν, ὅταν ἔχη κανεὶς τὴν αὐτὴν δύναμιν, ἔχει τὴν ἐκλογὴν, ἢ νὰ καταβάλλῃ μεγαλειτέραν ἀντίστασιν καὶ νὰ πηγαίῃ ἀργὰ, ἢ νὰ πηγαίῃ ταχέως καὶ νὰ νικήσῃ ἀντίστασιν μικροτέραν.

Αὐτὸ εἶνε ἀπλούστατον, μοῦ φαίνεται, καὶ τὸ ἐνόησες κάλλιστα. Πάρε τώρα τὸ ψαλιδιὸν σου εἰς τὴν ἀριστερὰν σου χεῖρα· σφίγξε καλὰ τὸν κάτω δακτύλιον, καὶ κράτει ἀκίνητον τὴν μίαν λεπίδα τοῦ ψαλιδίου· δοκίμασε δὲ νὰ ἀναβιάσῃς καὶ καταβιάσῃς τὴν κάτω λεπίδα, κινουσα διὰ τῆς δεξιᾶς σου χειρὸς τὸν ἐπάνω δακτύλιον, καὶ κύτταξε πῶς κινεῖται ἡ λεπίς. Ὅλα τῆς τὰ μέρη κινουῦνται συγχρόνως, καὶ ἡ δύναμις ἥτις τὰ κινεῖ εἶνε ἡ χεῖρ σου. Ἡ διαφορὰ ὅμως εἶνε, ὅτι τὸ ἄκρον τῆς λεπίδος κάμνει πολὺν δρόμον, ἐνῶ ἡ ρίζα τῆς κάμνει πολὺ μικρότερον καὶ σχεδὸν ἀπαρατήρητον. Τὸ ἄκρον εἶνε ὁ ἵππος τοῦ ἐλαφροῦ ἀμαξίου· τρέχει γρήγορα καὶ εἶνε διὰ τὰ μικρὰ βάρη· ἡ δὲ ρίζα εἶνε ὁ ἵππος τοῦ φορτηγοῦ ἀμαξίου, καὶ πηγαίνει ἀργὰ, διότι ἔχει πολὺ μεγαλιτέρα ἐμπόδια νὰ νικήσῃ. Δι' αὐτὸ τὰ ἐλαφρὰ καὶ λεπτὰ πράγματα τὰ κόπτεις μὲ τὴν ἄκραν τοῦ ψαλιδίου σου, καὶ τὰ χονδρὰ καὶ δύσκολα τὰ θέτεις εἰς τὴν ρίζαν καὶ ἀρχίζεις νὰ τὰ κόπτῃς ἀπὸ τὸ βάθος αὐτὸ τοῦ ψαλιδίου. Βάλε τώρα δύο ψαλιδία, κοντὰ τὸ ἐν εἰς τὸ ἄλλο, καὶ ἔχεις ἐντελῆ τὴν εἰκόνα τῆς σιαγῆνος σου. Τὸ ἐν εἶνε τὸ δεξιὸν μέρος τῆς ἄνω καὶ κάτω σιαγῆνος, καὶ τὸ ἄλλο τὸ ἀριστερόν· ἡ κάτω λεπίς, ἥτις κινεῖται, εἶνε ἡ κάτω σιαγὼν σου, ἡ δὲ ἐπάνω λεπίς, ἥτις μένει ἀκίνητος, εἶνε ἡ ἐπάνω σιαγὼν, ἥτις ἐπίσης δὲν κινεῖται διόλου. Διὰ νὰ πεισθῆς δὲ, ὅτι ἡ ἐπάνω σιαγὼν σου μένει ἐντελῶς ἀκίνητος, ἀρκεῖ νὰ θέσῃς τὸν δάκτυλόν σου

εις τὸ ἐπάνω σου χεῖλος, εἴτε ὅταν ὀμιλῆς, ἢ ὅταν τρώῃς, καὶ θὰ ἰδῆς ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶνε ὅπως σοῦ λέγω. Οἱ τομεῖς εὐρίσκονται εἰς τὸ ἄκρον· τρέχουν γρήγορα, καὶ εἶνε ἀκατάλληλοι διὰ σκληρὰ πράγματα. Οἱ δὲ τραπεζῖται εὐρίσκονται εἰς τὸ βάθος· περιπατοῦν σιγὰ, καὶ διὰ τοῦτο τὰ σκληρὰ πράγματα ἀνήκουν εἰς αὐτοὺς ἀποκλειστικῶς, διὰ τοῦτο δι' αὐτῶν θραύομεν τὰ λεπτοκάρυα.

Ἄλλ' ἡ κάτω σιαγὼν δὲν κινεῖται μόνον ἐπάνω καὶ κάτω· κινεῖται ἐπίσης καὶ πρὸς τὰ πλάγια, μολοντί ἡ κίνησις τῆς αὐτῆ δὲν εἶνε ἐντελῶς καταφανής. Ὅταν δὲ τὰ κακὰ μικρὰ παιδία τρίξουν τοὺς ὀδόντας των, τὴν πλαγίαν αὐτὴν κίνησιν ἐκτελεῖ ἡ σιαγὼν των. Σημείωσαι ὅμως, ὅτι ἡ κίνησις αὐτῆ εἶνε πολὺ σπουδαία, καὶ χωρὶς αὐτὴν ἀδύνατον εἶνε νὰ μασσῶμεν ἐν τεμάχιον ἄρτου. Δοκίμασε δὲ, ἂν θέλῃς, νὰ μασσῆσθαι ἀναβιβάξουσα μόνον καὶ καταβιβάξουσα τὴν κάτω σιαγὼνα σου, καὶ θὰ ἰδῆς ὅτι θὰ παραιτηθῆς ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν.

Ὀλίγας λέξεις ἀκόμη, διὰ νὰ τελειώσωμεν τὴν περιγραφὴν τῶν ὀδόντων.

Τὸ μέρος αὐτῶν, τὸ ὁποῖον βυθίζεται ἐντὸς τῆς σιαγόνος, ὀνομάζεται ρίζα. Οἱ τομεῖς δὲ, οἵτινες δὲν κοπιᾶζουσι πολὺ καὶ δὲν ἔχουσι νὰ κάμνωσι μεγάλα πράγματα, ἔχουσι ρίζας στενάς καὶ κοντάς· οἱ κυνόδοντες, οἵτινες προορισμὸν ἔχουν νὰ σχίζουσι, καὶ νὰ τραβοῦν ἐπομένως ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ, θὰ ἐκινδύνευον νὰ ἐκριζωθοῦν πολὺ εὐκόλα καὶ νὰ μείνουν καμμίαν ἡμέραν κολλημένοι ἐπάνω εἰς τὸ κρέας τὸ ὁποῖον τρώομεν, ἂν δὲν εἶχον δυνατὰς καὶ βαθεῖας ρίζας. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ πονοῦν τόσον πολὺ, ὅταν πρόκειται νὰ τοὺς ἀποσπᾶσθαι ὁ ὀδοντοῖατρος. Οἱ ὀδόντες τοῦ ἡμιοῦ, καθὼς τοὺς ὀνομάζει κοινῶς ὁ λαὸς, καὶ οἱ ὁποῖοι τρομάζουσι τόσον πολὺ, ὅταν ἀναγκάζομεθα νὰ τοὺς ἐκριζώσωμεν, εἶνε ἀκριβῶς οἱ κυνόδοντες τῆς ἄνω σιαγόνος, καὶ ὀνομάσθησαν τοιουτοτρόπως διότι εὐρίσκονται εὐθὺς κάτωθεν τοῦ ὀφθαλμοῦ.

Οἱ μυλῖται ἢ τραπεζῖται, οἵτινες καθῆκον ἔχουν νὰ τρίβουν καὶ νὰ ἀλέθουν, θὰ ἐκλονίζοντο κάθε στιγμῆν, ἂν δὲν ἔκαμνον ὅ,τι κάμνεις καὶ σὺ, ὅταν κινδυνεύεις νὰ κλονισθῆς καὶ νὰ πέσῃς· σὺ ἀνοίγεις τοὺς πόδας σου καὶ τοὺς στυλῶνεις εἰς τὴν γῆν, διὰ νὰ σταθῆς ἀκλόνητος· ἐκεῖνοι δὲ, ἀντὶ μιᾶς ρίζης, ἔχουν δύο, καὶ τρεῖς, καὶ τέσσαρας ἐνίοτε· καὶ δὲν εἶνε πολλαί, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἀναλόγως τοῦ εἶδους τῆς ἐργασίας των.

Ἐπὲρ ἄνω τῆς ρίζης εἶνε τὸ μέρος τὸ ὀνομαζόμενον στεφάνη· εἶνε γυμνὸν, ἐκτεθειμένον εἰς τὸν ἀέρα, καὶ αὐτὸ κυρίως ἐργάζεται. Ὅσον δὲ σκληρὸν καὶ ἂν ἦνε, θὰ ἐτρίβετο τέλος πάντων μίαν ἡμέραν ἀπὸ τὴν πολλὴν ἐργασίαν, ἂν δὲν εἶχεν ὡς ἔνδυμά του μίαν ἄλλην οὐσίαν,

πολὺ σκληροτέραν, ἣτις ὀνομάζεται λευκὸν τῶν ὀδόντων, ἢ κοινῶς καὶ βαρβάριστι σμάλτον. Τὸ λευκὸν αὐτὸ εἶνε σκληρότατον, ὁμοιάζει πολὺ τὴν μίλτον τῶν πινακίων τῆς τραπέζης, καὶ καθιστᾷ τοὺς ὀδόντας λευκοὺς, στιλπνοὺς καὶ τόσον ὠραίους. Πρέπει δὲ νὰ τὸ προφυλάττωμεν, ὄχι μόνον διὰ νὰ ἔχωμεν ὠραίους ὀδόντας, ἀλλὰ πρὸ πάντων διότι τὸ λευκὸν αὐτὸ εἶνε ὁ κάλλιστος καὶ ἰσχυρότατος φύλαξ καὶ προσταγῆς τῶν ὀδόντων, καὶ ἅμα ἅπαξ καταστραφῆ, καταστρέφεται εὐθὺς καὶ ὁ ὀδούς. Ὅλα τὰ ὄζεινὰ βλάπτουν τὸ λευκὸν τῶν ὀδόντων, καὶ ἂν ἔχῃς τὴν κακὴν συνήθειαν νὰ δαγκάνῃς ἀώρους καρπούς, ἐνθυμῆσαι βεβαίως πῶς εὐθὺς αἱμωδιάζουσι οἱ ὀδόντες· αὐτὸ εἶνε μικρὰ τις εἰδοποίησις, διὰ ν' ἀποφεύγῃς τὰ ἄσχημα ἐκεῖνα ὀπωρικά· ἂν δὲ δὲν ὑπακούσῃς, τὸ λευκὸν ὀλίγον κατ' ὀλίγον καταστρέφεται, καὶ οἱ ὀδόντες ἔπειτα φθειρόνται καὶ σὲ ἀποχαιρετοῦν διὰ παντός.

Διὰ παντός! ἐνόησε τοῦτο καλά. Διότι οἱ ὀδόντες δὲν ὁμοιάζουσι τὰς τρίχας καὶ τοὺς ὀνυχας, οἵτινες αὐξάνουσι ὅταν τοὺς κόπτωμεν. Ἄμα φθαροῦν καὶ πέσουν, δὲν φυτρῶνουν πλέον, καὶ τὸ στόμα μένει κενόν.

Ἐννοεῖται ὅμως, ὅτι δὲν εἶνε δίκαιον νὰ ὑποκεινται εἰς τὸν φοβερόν αὐτὸν κανόνα καὶ τὰ μικρὰ παιδία, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουσι ἀκόμη τὸ λογικὸν των, καὶ δὲν εἶνε ἐπομένως εἰς κατάστασιν νὰ προφυλάττουν τοὺς ὀδόντας των. Δι' αὐτὸ πρὸς χάριν των γίνεται ἐξαιρέσις, καὶ ὅταν πίπτουν οἱ πρῶτοι ὀδόντες των, οἱ ὀνομαζόμενοι ὀδόντες τοῦ γάλακτος, φυτρῶνουν ἄλλοι, σταθεροὶ πλέον, οἵτινες δὲν ἐπανέρχονται, ἂν καταστραφοῦν.

Πρόσεχε λοιπὸν καλῶς τοὺς ὀριστικούς σου ὀδόντας, οἵτινες ἀνεφάνησαν ἐμπιστευόμενοι εἰς τὴν φρόνησίν σου, καὶ ἦλθον μάλιστα περισσότεροι ἀφ' ὅσους εἶχες πρότερον. Οἱ πρῶτοί σου ὀδόντες ἦσαν εἰκοσιτέσσαρες, καὶ τώρα θ' ἀποκτήσῃς εἰκοσιοκτῶ· τί λέγω εἰκοσιοκτῶ; τριάκοντα δύο· ἀλλ' οἱ τέσσαρες τελευταῖοι θὰ ἔλθουν πολὺ ἀργότερα. Εἶνε πολὺ δειλοί, βλέπεις, καὶ πολὺ δύσπιστοι, καὶ δὲν ἐμπιστεύονται εἰς τὴν φρόνησίν σου, πρὶν γείνησθαι κυρία καὶ ὠριμᾶσις ὁ νοῦς σου. Δι' αὐτὸ δὲ τοὺς ὀνομάζουσι καὶ φρονημίας, διότι δὲν φυτρῶνουν πρὶν γείνησθαι τὴν φρόνησιν.

Ἐννοεῖς, τώρα, μοῦ φαίνεται, πόσον σπουδαῖα ὄργανα εἶνε οἱ ὀδόντες σου, καὶ πόσον ἐπομένως σπουδαῖον πρᾶγμα εἶνε ἡ μασσησις τῶν φαγητῶν. Ὅσοι δὲ καταπίνουσι τὸ φαγητὸν των ἀμάσσητον, κάμνουν πολὺ κακὰ νὰ μὴ συλλογίζωνται, ὅτι ἀναγκάζεται κατόπιν ὁ στόμαχος των νὰ κάμῃ τὴν ἐργασίαν τὴν ὁποῖαν ἔπρεπε νὰ κάμωσιν οἱ ὀδόντες, καὶ ὅτι τοιουτοτρόπως καμμίαν οἰκονομίαν δὲν γίνεται· τούναντίον

μάλιστα· διότι ἀποδεδειγμένον εἶνε, ὅτι, ὅσον οἱ ὀδόντες εἶνε πλήρεις, καὶ ἰσχυροὶ καὶ ἀρκετοὶ εἰς μάσσησιν τῶν φαγητῶν, τόσον ὀλιγώτερον δυνατὸς εἶνε ὁ στόμαχος. Μάθε δὲ τοῦτο, ὅτι οἱ ὀδόντες τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ἰσχυροὶ καὶ ἱκανώτατοι εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντός των, καὶ ὅτι πρέπει ἐπομένως νὰ τοὺς δίδωμεν ἐργασίαν, καὶ νὰ μὴ τοὺς ἀφίνωμεν ἀργούς. Ἡ μικρὰ κόρη, ἥτις, διὰ νὰ τελειώσῃ γρηγορώτερα, δὲν μασσᾷ τὸ φαγητὸν της, καὶ τὸ στέλλει εἰς τὸν στόμαχόν της ἀνέτοιμον, ὁμοιάζει μὲ ἀνθρώπον, ὁ ὁποῖος ἔχει δύο ὑπηρέτας, τὸν μὲν ἕνα δυνατὸν καὶ εὐρωστον, τὸν ἄλλον δὲ ἀδύνατον καὶ ἀσθενῆ, καὶ ἐπιβαρύνει τοῦτον δι' ὅλης τῆς ἐργασίας, ἐνῶ ἀφίνει τὸν δυνατὸν νὰ κάθηται ἀργὸς καὶ νὰ διασκεδάζῃ. Αὐτὸ εἶνε ἀδικον βεβαίως, καὶ ἐπειδὴ κάθε ἀδικία τιμωρεῖται, ἡ ἐργασία γίνεται κακὰ.

Ἡ ἐργασία δὲ αὕτη εἶνε νὰ μεταβάλλεται ὅ,τι τρώγομεν εἰς χυλὸν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον νὰ λαμβάνῃ τὸ αἷμα ὅ,τι τοῦ χρειάζεται. Ἄλλ' οἱ ὀδόντες ποτὲ δὲν θὰ κατάρθωναν νὰ μεταβάλλουν τὸ φαγητὸν εἰς χυλὸν, ἀν διαρκούσης τῆς ἐργασίας των δὲν εἶχον ἕνα σπουδαϊότατον βοηθὸν, τὸν σιέλον. Πρὸς τοῦτο δὲ ὁ Θεὸς ἐτοποθέτησεν ὀλόγυρα ἐντὸς τοῦ στόματός μας ἕν εἶδος μικρῶν σφογγαρίων, τὰ ὁποῖα ὀνομάζονται ἀδένες σιελιοποιοὶ, καὶ εἶνε πάντοτε γεμάτοι μὲ σιέλον. Ὁ σιέλος αὐτὸς, ὅστις ἐξέρχεται ἡ σιαγὼν, δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο παρὰ νερὸν μὲ ὀλίγον λεύκωμα. Μὴ σὲ τρομάξῃ ἡ λέξις· λεύκωμα σημαίνει ἀσπράδι αὐγῶ καὶ τίποτε περισσύτερον. Περιέχει δὲ ὁ σιέλος ἐπίσης καὶ ὀλίγην σόδα, ἥτις χρησιμεύει εἰς κατασκευὴν τοῦ σάπωνος, μὲ τὸν ὁποῖον πλύνεσαι καθ' ἑκάστην. Δι' αὐτὸ βλέπεις ὅτι ὁ σιέλος ἀφρίζει, ὅταν ἡ γλῶσσα τὸν κτυπᾷ ἐντὸς τοῦ στόματος ἐνῶ ὁμιλοῦμεν, καθὼς ἀφρίζει τὸ λεύκωμα καὶ ὁ σάπων, ὅταν τοὺς κτυπῶμεν, ἢ τοὺς δέρωμεν, καθὼς λέγομεν κοινῶς, ἐντὸς ἀγγεῖου τινὸς οἰουδήποτε. Τὸ λεύκωμα ὅμως ἐκεῖνο καὶ ἡ σόδα δὲν ἐτέθησαν ἐντὸς τοῦ σιέλου μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ τὸν κάμουν νὰ ἀφρίζῃ· τοῦτο δὲν θὰ ἤξιζε βεβαίως τὸν κόπον. Ἄλλὰ χρησιμεύουσι μᾶλλον εἰς τὸ νὰ διαλύωσιν εὐκολώτερα τὰ φαγητὰ, καὶ νὰ μεταβάλλωσιν αὐτὰ εἰς χυλὸν, ὅστις βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον γίνεται ὠραῖον καὶ κόκκινον αἷμα, καθὼς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐξέρχεται ἀπὸ τὴν ἄκραν τοῦ δακτύλου σου, ὅταν τρυπηθῆς ἐξ ἀπροσεξίας διὰ τῆς βελόνης σου.

Ἀφοῦ τοιουτοτρόπως τριβοῦν τὰ φαγητὰ διὰ τῶν ὀδόντων καὶ μοσχευθοῦν ἀρκετὰ διὰ τοῦ σιέλου, δὲν ἔχουν πλέον ἀνάγκην νὰ μείνουν ἐντὸς τοῦ στόματος, καὶ ἀναχωροῦσιν. Ἡ ἀναχώρησις των ὅμως δὲν εἶνε τόσον εὐκολὸς καὶ ἀπλή, ὅπως ἦτον ἡ εἴσοδος αὐτῶν εἰς τὸ στόμα,

καὶ τοῦτο θὰ τὸ ἴδωμεν εἰς τὴν ἐπομένην ἐπιστολήν.

Ἔπεται συνέχεια.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ.

ΤΟ ΕΑΡΙΝΟΝ ΡΟΔΟΝ

Ὁ κ. Σάββας Ἰωαννίδης, διδάσκαλος τοῦ ἐν Τραπεζοῦντι φροντιστηρίου, ὅστις ἐγένετο γνωστός εἰς ἅπαντα τὸν περὶ ἱστορικὰς καὶ φιλολογικὰς μελέτας ἀσχολούμενον κόσμον, ὡς ἀνευρῶν πρῶτος τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Σάββα πέρυσιν ἐκδοθὲν περὶ τοῦ Ἄκριτα ἔπος, εἶχε γράφει ἀπὸ τοῦ 1870 ἱστορίας καὶ στατιστικὴν Τραπεζοῦντος καὶ τῆς περὶ ταύτην χώρας, περιέχουσαν οὐκ ὀλίγα λόγου ἄξια πράγματα. Ἐν ταύτῃ δὲ τῇ ἱστορίᾳ εὕρισκομεν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν ἀκόλουθον παράδοσιν.

Ὁ Σουλτάν Σελίμης Β', λέγει ἡ παράδοσις αὕτη, ἀπελθὼν διὰ Τραπεζοῦντος τῷ 1570 εἰς τὸν κατὰ Περσῶν πόλεμον, διέβη ἀπὸ τὸ χωρίον τῆς Δουβεράς ἢ Λιβερᾶς, τὸ ὁποῖον ἀπέχει ἐξ ὥρας ἐκ τῆς Τραπεζοῦντος. Πλησίον δὲ τοῦ χωρίου τούτου ὑπάρχει κρήνη καλουμένη τοῦ ἀγίου Κωνσταντίνου, τῆς ὁποίας τὸ ὕδωρ εἶναι ψυχρότατον κατὰ τὸ θέρος. Παρὰ τὴν κρήνην λοιπὸν ταύτην θελήσας ν' ἀναπαυθῆ ὀλίγον, παρετήρησε κὸρην καλλίστην, ἥτις ἦτο θυγάτηρ ἱερέως, ὀνομάζετο Μαρία καὶ ἔβουκε, κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ χωρίου, τὰ πρόβατα τοῦ πατρὸς αὐτῆς. Ὁ Σουλτάνος τὴν ἐκάλεσε καὶ δοὺς αὐτῇ τὸ χρυσοῦν ποτήριόν του, εἶπε νὰ τῷ φέρῃ ὕδωρ ἐκ τῆς κρήνης· ἡ δὲ λαβοῦσα τὸ ποτήριον καὶ πληρώσασα αὐτὸ ὕδατος, τὸ ἐπρόσφερεν εἰς τὸν κυριάρχην, ἔχουσα ἐντὸς τὸν μέγαν δάκτυλον. Ὁ Σουλτάν Σελίμης ἀνδιᾶσας ἐκ τούτου τὴν διέταξε νὰ τὸ χύσῃ καὶ νὰ φέρῃ ἄλλο· ἡ κὸρην ἔφερε πάλιν τὸ ποτήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ὅμως εὐρέθησαν φρύγανα τινά. Τότε ὁ Σουλτάνος ὠργίσθη, ἡ δὲ Μαρία φοβηθεῖσα, εἶπεν, ὅτι ἔπραξε καὶ τὸ ἐν καὶ τὸ ἄλλο, διότι, ἠξεύρουσα πόσον τὸ ὕδωρ ἦτο ψυχρὸν καὶ βλέπουσα τὸν αὐθέντην ἰδρωμένον, ἠθέλησε νὰ ἀποτρέψῃ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νὰ πίνῃ ἀμέσως καὶ νὰ βλάψῃ οὕτω τὴν ὑγίαν του. Τώρα ὅμως, ὅτε παρῆλθεν ὦρα ἱκανή, τὸν προσφέρει θαρβύοντως τὸ ποτήριον πλήρες καὶ καθαρὸν. Ἡ ἀπάντησις αὕτη νῆχαρίστησε τοσοῦτον τὸν Σουλτάνον, ὅστις εἶχεν ἤδη θαυμάσει ἐκ πρώτης ἀρχῆς τὸ κάλλος τῆς κὸρης, ὥστε ἔλαβεν αὐτὴν μεθ' ἑαυτοῦ ἀδεία τοῦ πατρὸς της καὶ τὴν ἐνυμφεύθη, ὀνομάσας Γκιουλμπαχάρ, ὃ ἐστὶν Ἐαρινὸν ῥόδον.

Ἐξακολουθήσας δὲ τὴν πορείαν παρετήρησε καθ' ὁδὸν τὴν μονὴν τὴν Σουμελᾶς καὶ ἐθαύμασε τὴν ἀρίστην κατάστασιν τῶν περὶ αὐτὴν γεωργικῶν ἐργασιῶν. Ὄθεν καλέσας τὸν ἠγούμενον, τὸν ἠρώτησε πῶς ἔδωκε τοιαύτην τάξιν εἰς τὰ